

ՈՒՂԵՐՁ

ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԻ, ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ, ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՂԲԵՋԱՆԻ ԿՐՈՆԱԴԵՏԵՐԻ ԽԱՂԱՂԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆԱՆԴԻՊՄԱՆ

(26 նոյեմբերի, Մոսկվա, Սուրբ Դանիելյան Մենաստրան)

Առաջին անգամ չէ, որ հոգևոր առաջնորդները հավաքվում են Մոսկվայում, որպեսզի միասին համագործակցության միջոցներ գտնեն՝ Կովկասում հակամարտությունների լուծման, խաղաղության և համերաշխության հաստատման համար: Նայ Առաքելական և Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցիները, Ադրբեջանի իսլամական համայնքն ունեն բարձր մակարդակով Կրեմլի ունեցող հանդիպումների բազմամյա ավանդույթ, որոնք իրենց լուծման են բերել Կովկասում ազգամիջյան հակամարտությունների կարգավորմանը: Այսօր մենք ողջունում ենք այդ գործընթացի մեջ մուտքը Վրաց Ուղղափառ Եկեղեցու, որը հայտնի է իր բազմամյա խաղաղարարական ավանդույթներով: Նույն ասպատում ենք 2004 թ. մարտի 2-4-ը Մոսկվայում կայանալիք ԱԴՆ երկրների երկրորդ Միջկրոնական խաղաղարարական համաժողովին և կոչ ենք անում այդ երկրների բոլոր հոգևոր առաջնորդներին մասնակցել այդ համաժողովին:

Կովկասի մուսուլման և քրիստոնյա կրոնական գործիչների խելամիտ դիրքորոշումը, փարածաշրջանում քրիստոնյա-մուսուլմանական երկխոսության առկայությունը թույլ չէր վեցին, որ ազգամիջյան հակասությունները վերածվեն համընդհանուր քրիստոնեա-մուսուլմանական կոնֆլիկտի: Կովկասում, սակայն, մինչ այսօր պահպանվում է լարվածությունը: Աբխազիան, Ղարաբաղը, Չեչնիան, Նարավային Օսիան (Ցխինվալիի շրջան) շարունակում են հանդիսանալ մեր ժողովուրդների արյունահոսող վերքերը: Գոհություն ենք հայտնում Բարձրալիև, որ այսօր այդ շրջաններում մեծամասշտաբ ռազմական գործողություններ Կրեմլի չեն ունենում: Սակայն դեռ գործում են այնպիսի ուժեր, որոնք մահ և ավերածություն են սփռում, արյուն է թափվում ահաբեկչական գործողությունների և ավազակային հարձակումների հետևանքով: Նազարավոր մարդիկ փառապում են անօրինությունից և անկարգությունից: Դժվարացել է ամբողջական ժողովուրդների վերադարձը բնականոն կրոնական, հասարակական, փնտեսական և քաղաքական կյանք:

Ահաբեկիչները, ծայրահեղականները և քաղաքական արմատականները փորձում են օգտագործել ազգային և կրոնական փարբերություններն իրենց նպատակները հիմնավորելու համար, որոնք անհարիր են ճշմարիտ կրոններին: Այլ ազգի կամ կրոնի ներկայացուցիչներից թշնամու կերպար է ստեղծվում: Այլազգին կամ այլադավանը համարվում է գլխավոր մեղավորը քաղաքական անկայունության, փնտեսական քայքայման, հոգևոր անկման, այսինքն՝ բոլոր այն դժբախտությունների, որոնք բաժին են ընկել այս կամ այն ժողովրդին: Այդ իսկ պատճառով «թշնամու» դեմ պայքարը ցանկացած միջոցներով մերթ ընդ մերթ ներկայացվում է որպես «սուրբ» գործ:

Ազգային և կրոնական իդեալների այսպիսի շահագործումը հաստատում է ամբողջափիրական-ազգայնամոլական գաղափարախոսության ոչ կրոնական էությունը: Այն ծառա-

յում է բոլոր այն ուժերի օգտին, որոնք փորձում են կրոնը դուրս մղել հասարակության կյանքից և անվստահություն սերմանել: Հավարքի ճշմարիտ խոստովանությունը փանում է ոչ թե թշնամության, ոչ թե կրոնական կամ ազգային հպարտության, այլ անձնագոհ սիրո, խաղաղարարության և բարիդրացիության:

Վերսափին հայրաբարում ենք, որ ահաբեկչությունը չի կարող կրոնական արդարացում ունենալ: Այդ քայլին դիմում են այն մարդիկ, որոնք իրենց հոգում մթազնել են Արարչի պարկերը: Պետությունները պետք է անեն ամեն ինչ, որպեսզի դադարեցնեն ծայրահեղապետական խմբերի գործունեությունը, հափկապես որոնք ղեկավարվում են Կովկասյան փարական ծառքանից դուրս գրվող ուժերի կողմից: Ի մասնավորի, անհրաժեշտ է հսկողություն սահմանել փարածառքանում գրվող գեների վրա և դադարեցնել ահաբեկչությունը սնող ֆինանսական հոսքերը:

Մենք պնդում ենք, որ առկա հիմնախնդիրները պետք է լուծվեն միջազգային իրավունքի չափանիշների հիման վրա: Կոչ ենք անում քաղաքական գործիչներին՝ նոր թափի հաղորդել բոլոր փարածայնությունների կարգավորմանն ուղղված երկխոսությանը, որոնք խոչընդոտում են Կովկասում կայուն խաղաղության հաստատմանը: Հայրաբարում ենք, որ հոգևոր առաջնորդները պարտաստ են այդ երկխոսությանը բերել շատ լուրջ մասնակցություն:

Կովկասում կոնֆլիկտներին վերջ դնելու և ժողովուրդների զարգացումը խաղաղ հունով ուղղորդելու համար անհրաժեշտ է վերականգնել մարդկանց փոխադարձ վստահությունը: Դրա համար, մասնավորապես, կարևոր է աջակցել ազգային փոքրամասնությունների ներգրավմանը հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում, նրանց փալ հավարքի դավանության և կրոնական գործունեության ազատություն, հնարավորություն՝ զարգացնելու իրենց մշակույթը, լեզուն: Չի կարելի մոռանալ փախստականների և բռնի տեղահանվածների մասին, որոնք ցանկանում են փուն վերադառնալ: Նրանք, ովքեր մեղավոր են խաղաղ բնակչության զանգվածային սպանությունների մեջ, պետք է պարժվեն օրենքի համաձայն: Մակայն ոչ ոք չպետք է անարդար պարժիկ կամ հալածանքի ենթարկվի: Չէ՛ որ նույնիսկ օրինախախտ մարդը, և առավել ևս նրա հարազատները, իրավունք ունեն իրենց հանդեպ մարդասիրական վերաբերմունքի:

Անհրաժեշտ է ձգտել վերականգնելու ազգամիջյան համակեցության մշակույթը, որով այնքան հարուստ էր Կովկասը: Այս կապակցությամբ կրկին ցանկանում ենք հիշեցնել իշխանություն ունեցողներին, քաղաքական գործիչներին, գիտնականներին, հասարակական գործիչներին, մշակույթի գործիչներին և զանգվածային լրափվամիջոցներին, որ չի կարելի բարձրացնել կամ նվաստացնել մարդուն՝ ելնելով նրա ազգությունից կամ դավանանքից: Մեզանից յուրաքանչյուրը պարտախանաարու է Արարչի և մարդկանց առջև յուրաքանչյուր ասված կամ փալագրված խոսքի համար:

Կարծում ենք, որ զանգվածային լրափվամիջոցները, հափկապես էլեկտրոնայինները, քիչ բան են անում ազգամիջյան և միջկրոնական համագործակցությանը նախափելու համար: Անհրաժեշտ է մեծ լսարան փրամադրել ոչ թե ծայրահեղականներին, որոնք բաժանում և թշնամություն են սերմանում, այլ այն կրոնական և հասարակական առաջնորդներին, որոնք խաղաղություն են քարոզում և պարտաստ են միմյանց հեփ երկխոսություն սկսելու:

Ուրախալի է տեսնել, որ Վրաստանում դրամավրիկ իրադարձություններն արյունահեղության պատճառ չդարձան: Դրան նպաստեց նաև Վրաց Եկեղեցու սկզբունքային խաղաղարարական դիրքորոշումը: Վերջին իրադարձությունների խաղաղ լուծման մեջ տեսնում ենք Կովկասում այլ կոնֆլիկտային իրադրությունների արժանապատիվ լուծման գրավականը և շարունակում ենք աղոթք վերառաքել վրաց ժողովրդի բարօր և խաղաղ կյանքի համար:

Ցանկանում ենք յուրաքանչյուրին հիշեցնել, որ ներդաշնակ և արժանավայել կյանքն անմիջապես է առանց բարոյական հաստատում հիմքի: Մեր ժողովուրդները միշտ ուժեղ են եղել Արարչի կողմից մեզ տրված անանց բարոյական արժեքների նկատմամբ ունեցած հավատարմությամբ: Այդ արժեքները ձևավորել են մեր մշակույթը, մեր կենսաձևը: Ահա թե ինչու այսօր անհրաժեշտ է վերականգնել անհատի և հասարակության կյանքի բարոյական հիմքերը, վճռականորեն դիմակայել այնպիսի արարների դեմ, ինչպիսիք են հարբեցողությունը, թմրամոլությունը, սեռական սանձարձակությունը, հանցագործությունը, բռնության պաշտամունքը և ամենաթողությունը: Նավարկելով ու բարոյականությունն անբաժանելիորեն կապված են մշակույթի հետ: Մենք պետք է բոլոր ջանքերն ի գործ դնենք՝ ազգային մշակույթային ժառանգությունը, հայրկապես աստվածաշարության վայրերը, սրբավայրերը և գերեզմանները պահպանելու համար: Նոգևոր, բարոյական, կիրթ մարդն իր ազգին միայն բարիք կրերի և խաղաղ կապի հարևանների հետ:

Այսօր մենք դիմում ենք մեր կրոնների հավատացյալներին: Թույլ մի տվեք, որ ձեր հոգիներում թշնամության սերմեր ցանեն այլ դավանանք կամ ազգություն ունեցող մարդկանց հանդեպ: Աղոթքի, հաղորդակցության և համարեղ աշխատանքի միջոցով բուժեք հակամարտությունների հասցրած վերքերը: Հիշեք, որ մեր ժողովուրդները համարեղ կյանքի բազմադարյա փորձ ունեն: Մի լսեք նրանց, ովքեր արելություն են բորբոքում: Նրանք իրենց նպատակն են հետապնդում, իսկ դուք կտառապեք, եթե նրանց հետևեք:

Մեր աղոթքներում մենք խնդրում ենք Ամենաբարձրային, որ մեր ղեկավարներին ու առաջնորդներին առաջնորդի խաղաղության և բարիդրացիության ճանապարհով:

ԱԼԵԶՄԻ Բ

ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԵՎ ՂԱՍԱՅՆ ՌՈՒՄԻԱՅԻ ՊԱՏՐԻԱՐԺ

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՂԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ԻԼԻԱ Բ

ՂԱՍԱՅՆ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ-ՊԱՏՐԻԱՐԺ

ՇԵՅԽ-ՈՒԼ-ԻՍԼԱՄ ԱԼԻՄՇՆՈՒ-ՔՅՈՒՐ ՓԱՇԱ-ԶԱԴԵ

ԿՈՎԿԱՍԻ ԺՈՂՈՎՈՐԴՆԵՐԻ ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՎՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՎ ԱՐԲԵՋԱՆԻ ՄՈՒՍՈՒԼՄԱՆՆԵՐԻ ՂԳԵՎՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴ